

УДК 657.1:657.2:338:330.131

DOI: 10.60022/2(8)-35S

Губарик Ольга Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент

завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна

Hubaryk Olga

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Head of the Department of Accounting, Taxation and Management of Financial and Economic Security

Dnipro State Agrarian and Economic University, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-3296-2074

Чепець Ольга Григорівна

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна

Chepets Olga

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation and Management of Financial and Economic Security

Dnipro State Agrarian and Economic University, Ukraine

Поплавська Катерина Сергіївна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна

Poplavska Kateryna

higher education applicant at the second (Master's) level

Dnipro State Agrarian and Economic University, Ukraine

Чорний Данііл Сергійович

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна

Chorny Daniil

higher education applicant at the second (Master's) level

Dnipro State Agrarian and Economic University, Ukraine

СУЧАСНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Поглиблено досліджено методи оцінки ефективності управління оборотними активами, зокрема, аналіз коефіцієнтів оборотності, рентабельності та ліквідності. Зауважено, що ефективне управління оборотними активами вимагає інтегрованого підходу, що враховує специфіку галузі, розмір підприємства та стратегічні цілі. Наголошено на важливості прогнозування потреби в оборотних коштах та оптимізації структури їх фінансування.

Детально проаналізовано вплив факторів макро- та мікросередовища на ефективність управління оборотними активами. Зокрема, розглянуто вплив інфляції, процентних ставок, валютних коливань та змін у податковому законодавстві. Доведено, що нестабільність економічного середовища вимагає від підприємств гнучкого підходу до управління оборотними активами, швидкого реагування на зміни ринкової кон'юнктури та впровадження інноваційних фінансових інструментів.

Особливу увагу приділено питанням оптимізації запасів на підприємстві. Розглянуто різні моделі управління запасами, зокрема, модель економічного розміру замовлення (EOQ) та систему управління запасами «точно в строк» (JIT). Обґрунтовано, що ефективне управління запасами дозволяє мінімізувати витрати на зберігання.

Розглянуто стратегії управління дебіторською заборгованістю, включаючи кредитну політику, систему знижок та штрафних санкцій. Підкреслено, що управління дебіторською заборгованістю має бути спрямоване на прискорення надходження грошових коштів, мінімізацію ризиків неповернення боргів та підтримку конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, підприємство, управління, дебіторська заборгованість, оборотні активи, метод.

MODERN DIRECTIONS OF IMPROVING ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGEMENT OF CURRENT ASSETS OF AN ENTERPRISE

Abstract. *Methods for assessing the effectiveness of current asset management are studied in depth, in particular, the analysis of turnover, profitability and liquidity ratios. It is noted that effective current asset management requires an integrated approach that takes into account the specifics of the industry, the size of the enterprise and strategic goals. The importance of forecasting the need for working capital and optimizing the structure of their financing is emphasized. The impact of macro- and microenvironmental factors on the effectiveness of current asset management is analyzed in detail. In particular, the impact of inflation, interest rates, currency fluctuations and changes in tax legislation is considered. It is proven that the instability of the economic environment requires enterprises to have a flexible approach to managing current assets, respond quickly to changes in the market situation and implement innovative financial instruments.*

In modern conditions, the issue of optimizing the structure of current assets, which allows minimizing the costs of their maintenance and maximizing the profitability of the enterprise, is of particular relevance. In addition, an important aspect is the development of effective mechanisms for managing receivables and inventories, which allows improving the liquidity and solvency of the enterprise.

Particular attention is paid to the issues of optimizing inventories at the enterprise. Various inventory management models are considered, in particular, the economic order quantity (EOQ) model and the just-in-time (JIT) inventory management system. It is substantiated that effective inventory management allows minimizing storage costs. Receivables management strategies are considered, including credit policy, a system of discounts and penalties. It is emphasized that receivables management should be aimed at accelerating cash inflows, minimizing the risks of non-repayment of debts and supporting the competitiveness of the enterprise.

Keywords: *accounting and analytical support, enterprise, management, accounts receivable, current assets, method.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах особливої актуальності набуває питання оптимізації структури оборотних активів, що дозволяє мінімізувати витрати на їх утримання та максимізувати прибутковість діяльності підприємства. Крім того, важливим аспектом є розробка ефективних механізмів управління дебіторською заборгованістю та запасами, що дозволяє покращити ліквідність та платоспроможність підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика ефективного управління оборотними активами підприємств досліджується в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, вагомий внесок у розробку теоретичних засад управління оборотними активами зробили такі автори, як: Тютюнник Я. В. [1], Янковська В. В. [2], Чобіток В. І. [3], Пятилокотова К. С. [3], Гаватюк Л. С. [4], Захарчук І. О. [4], Перевозова І. В. [5], Павлова Г. Є. [5], Скаско О. І. [6], Майор О. В. [6], Тимчишин-Чемеріс Ю. В. [6], Нашкерська М. М. [6], Виклюк М. М. [6], Килин О. В. [6], Хохлов М. П. [7], Щербань О. Д. [7], Крилова М. А. [7], Левкович О. В. [8], Черновіл М. С. [8], Чупрун Ю. Ю. [9], Титенко Л. А. [10] та інші.

Проте, незважаючи на значний обсяг наукових досліджень, існує потреба у більш глибокому аналізі специфіки управління оборотними активами в умовах трансформаційних змін економіки, врахуванні галузевих особливостей та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесів планування, обліку та контролю оборотних активів.

Отже, подальші дослідження у сфері вдосконалення механізму управління оборотними активами підприємств мають бути спрямовані на розробку комплексних моделей, що враховують вплив макрота мікроекономічних факторів, а також специфіку діяльності підприємств різних галузей економіки. Це дозволить підвищити ефективність використання оборотних коштів, забезпечити фінансову стабільність та сприяти стійкому розвитку підприємств в умовах конкурентного середовища.

Мета статті. Мета статті полягає у дослідженні сучасних напрямів вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними активами підприємства.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах економічної нестабільності та швидкоплинних змін в бізнес-середовищі, ефективне управління оборотними активами стало ключовим чинником, що

визначає фінансову стійкість і конкурентоспроможність підприємств. Обліково-аналітичне забезпечення в цій сфері відіграє критичну роль, оскільки саме воно дозволяє формувати достовірну інформацію для прийняття управлінських рішень, контролювати ліквідність і оптимізувати використання ресурсів. У цьому контексті можна виділити кілька сучасних напрямів вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними активами, а саме:

1. Автоматизація облікових процесів: сучасні технології дозволяють автоматизувати багато аспектів обліку, що значно спрощує процес збору та обробки даних. Впровадження ERP-систем (Enterprise Resource Planning) дозволяє інтегрувати різні бізнес-процеси, забезпечуючи єдину інформаційну базу для всіх відділів підприємства. Це, в свою чергу, підвищує точність і швидкість інформаційного забезпечення, що є критично важливим в управлінні оборотними активами.

2. Використання аналітичних інструментів: сучасний облік не може обійтися без потужних аналітичних інструментів. Використання BI-систем (Business Intelligence) дозволяє підприємствам аналізувати дані в реальному часі, що сприяє більш глибокому розумінню фінансових показників. Це допомагає керівникам приймати більш обґрунтовані рішення щодо управління запаси, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами.

3. Адаптація до нових стандартів та вимог: на сьогоднішній день підприємства стикаються з необхідністю адаптації до нових міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Це потребує перегляду існуючих облікових методів і практик для забезпечення відповідності новим вимогам. Вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення в цьому контексті включає навчання персоналу, оновлення систем обліку та запровадження нових методів оцінки активів.

4. Моніторинг і оцінка ризиків: ефективне управління оборотними активами безпосередньо пов'язане з управлінням ризиками. Сучасні підприємства повинні впроваджувати системи моніторингу фінансових і операційних ризиків, щоб своєчасно реагувати на зміни в ринку або внутрішньому середовищі. Створення системи раннього попередження про можливі проблеми дозволяє уникнути фінансових збитків і підвищити загальну стабільність підприємства.

5. Інтеграція з системами управління: сучасні підприємства повинні забезпечити інтеграцію обліково-аналітичного забезпечення з системами управління ризиками, стратегічного планування та інших напрямків. Це дозволяє створити єдину екосистему, в якій інформація з різних джерел обробляється та аналізується для досягнення загальних цілей підприємства.

Недостатня увага до інтеграції різних підходів до управління оборотними активами, зокрема, поєднання традиційних методів з сучасними інструментами фінансового аналізу та прогнозування, обмежує можливості підприємств у підвищенні ефективності використання оборотних коштів. Актуальність питання зумовлюється динамічним характером економічного середовища, що вимагає від підприємств гнучкості та адаптивності в управлінні оборотними активами для забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

Управління оборотними активами є ключовим аспектом фінансового менеджменту підприємства, що передбачає оптимізацію їх структури та ефективне використання для забезпечення безперебійного виробничого процесу та максимізації прибутковості. Згідно з дослідженнями [4-6], ефективне управління оборотними активами дозволяє підприємству підтримувати необхідний рівень ліквідності, мінімізувати ризики неплатоспроможності та підвищувати фінансову стійкість. Різні теоретичні підходи до управління оборотними активами акцентують увагу на різних аспектах. Крім того, важливим є управління запасами, яке включає визначення оптимального рівня запасів, контроль за їх рухом та мінімізацію витрат на зберігання.

Сучасні методи управління оборотними активами передбачають використання інформаційних технологій та аналітичних інструментів для прогнозування попиту, оптимізації логістичних процесів та підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю. Зокрема, впровадження ERP-систем (Enterprise Resource Planning) дозволяє проводити оцінку даних про всі аспекти діяльності підприємства та забезпечує можливість оперативного прийняття управлінських рішень.

Отже, ефективне управління оборотними активами є багаторівневим процесом, що вимагає комплексного підходу, врахування специфіки діяльності підприємства та використання сучасних інструментів фінансового менеджменту. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства та забезпеченню його сталого розвитку в умовах ринкової економіки.

Ефективне управління оборотними активами вимагає застосування комплексу методів і інструментів, спрямованих на оптимізацію їх структури та підвищення рентабельності. Важливим аспектом є розробка та впровадження системи нормування оборотних коштів, що дозволяє визначити

оптимальний рівень запасів сировини, матеріалів, незавершеного виробництва та готової продукції. При цьому, ефективна кредитна політика, своєчасний моніторинг платіжної дисципліни дебіторів, застосування інструментів факторингу та страхування кредитних ризиків дозволяють мінімізувати негативні наслідки дебіторської заборгованості.

Збільшення фінансової віддачі від використання оборотних активів досягається шляхом впровадження сучасних технологій управління запасами, таких як системи «точно в строк» (Just-in-Time) та MRP (Material Requirements Planning). Ці системи дозволяють мінімізувати запаси на складах, скоротити терміни виробничого циклу та підвищити оборотність оборотних коштів.

Ключовим фактором успішного управління оборотними активами є інтеграція фінансових показників з виробничими та маркетинговими стратегіями підприємства, що передбачає створення єдиної інформаційної системи, яка забезпечує оперативний обмін даними між різними підрозділами та дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Висновок. Таким чином, вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними активами є багатограним процесом, що потребує впровадження новітніх технологій, адаптації до міжнародних стандартів та інтеграції з іншими системами підприємства. В умовах динамічності бізнес-середовища та зростаючої конкуренції, ефективне управління оборотними активами стає не лише питанням виживання, а й стратегічною перевагою для підприємств.

Література

1. Тютюнник Я.В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 157–162. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4923&i=26> (дата звернення 15.10.2025).
2. Янковська В.В. Економічна сутність оборотних активів підприємства. Міжнародний збірник наукових праць. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2010. № 1(16). С. 347–350. URL: <https://pbo.ztu.edu.ua/article/view/51630> (дата звернення 15.10.2025).
3. Чобіток В.І., Пятилокотова К.С. Управління оборотними активами підприємства: теоретичний аспект. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 41. С. 230–234. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetr_2013_41_59 (дата звернення 15.10.2025).
4. Гаватюк Л.С., Захарчук І.О. Теоретичні аспекти сутності управління оборотними активами підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 6(11). С. 107–110. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4805> (дата звернення 15.10.2025).
5. Перезовова І.В., Павлова Г.Є. Управління оборотними активами підприємства та їх видами. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-12> (дата звернення 15.10.2025).
6. Скаско О.І., Майор О.В., Тимчишин-Чемеріс Ю.В., Нашкерська М.М., Виклюк М.М., Килин О.В. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Львів: Растр-7, 2018. 416 с.
7. Хохлов М. П., Щербань О. Д., Крилова М. А. Поняття оборотних активів підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 31. С. 409–414. URL: <https://international-relations-tourism.karazin.ua/Shcherban> (дата звернення 15.10.2025).
8. Левкович О. В., Черновіл М.С. Управління оборотними активами промислових підприємств в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2023. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_1_35 (дата звернення 15.10.2025).
9. Avanesova N., Chuprin Y. Enterprise economic security: essential characteristics of the concept. *Innovative technologies and scientific solutions for industries*. Kharkiv, 2017. № 1(1). P. 98–102.
10. Tytenko L. Economic security as an element of strategic management system: accounting and analytical aspect. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. № 3. Vol. 4. С. 309–318.

References

1. Tiutiunnyk Ya. V. (2021) Suchasni pidkhody do vyznachennia ekonomichnoi sutnosti oborotnykh aktyviv pidpryiemstva [Modern approaches to determining the economic essence of current assets of the enterprise]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 4, pp. 157–162. Available at: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4923&i=26> (accessed October 15, 2025).
2. Yankovska V. V. (2010) Ekonomichna sutnist oborotnykh aktyviv pidpryiemstva [The economic essence of the current assets of the enterprise]. *Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats. Problemy teorii ta metodolohii bukhgalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, no. 1(16), pp. 347–350. Available at: <https://pbo.ztu.edu.ua>.

edu.ua/article/view/51630 (accessed October 15, 2025).

3. Chobitok V. I., Piatylokotova K. S. (2013) Upravlinnia oborotnymy aktyvamy pidpriemstva: teoretychnyi aspekt [Management of current assets of the enterprise: theoretical aspect]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 41, pp. 230–234. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2013_41_59 (accessed October 15, 2025).

4. Havatiuk L. S., Zakharchuk I. O. (2017) Teoretychni aspekty sutnosti upravlinnia oborotnymy aktyvamy pidpriemstva [Theoretical aspects of management of current assets of the enterprise]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, no. 6(11), pp. 107–110. Available at: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4805> (accessed October 15, 2025).

5. Perevozova I. V., Pavlova H. Ie. (2021) Upravlinnia oborotnymy aktyvamy pidpriemstva ta yikh vydamy [Management of current assets of enterprises and their types]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 26. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-12> (accessed October 15, 2025).

6. Skasko O. I., Maior O. V., Tymchyshyn-Chemeris Yu. V., Nashkerska M. M., Vykliuk M. M., Kylyn O. V. (2018) Finansovyi menedzhment: navchalnyi posibnyk [Financial Management: A Study Guide]. Lviv: Rastr-7. 416 p. (in Ukrainian).

7. Khokhlov M. P., Shcherban O. D., Krylova M. A. (2019) Poniattia oborotnykh aktyviv pidpriemstva [Concept of the enterprise's restructuring assets]. *Infrastruktura rynku*, no. 31, pp. 409–414. Available at: <https://internationalrelations-tourism.karazin.ua/Shcherban> (accessed October 15, 2025).

8. Levkovych O. V., Chernovil M. S. (2023) Upravlinnia oborotnymy aktyvamy promyslovykh pidpriemstv v suchasnykh umovakh [Management of current assets of industrial enterprises in modern conditions]. *Efektivna ekonomika*, no. 1. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_1_35 (accessed October 15, 2025).

9. Avanesova N., Chuprin Y. (2017) Enterprise economic security: essential characteristics of the concept. *Innovative technologies and scientific solutions for industries*, no. 1(1), pp. 98–102.

10. Tytenko L. (2018) Economic security as an element of strategic management system: accounting and analytical aspect. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, no. 3, pp. 309–318.